

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Alphonsi Madriliensis De Vera Deo Apte Inserviendi methodo Libellvs Avreus

Alfonso <de Madrid>

Coloniae, 1608

De quatuor affectibus animi modera[n]dis. Cap. 9.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48891](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48891)

captiua ducatur, cum leo ille rugiens nunquam dormiat, sed semper circumeat, plurimos deuorans, non tamen huiusmodi possessores, aut eos qui à patientia possidentur. Beatos ergo mites ac pacificos dixit is, qui largitor est beatitudinis.

Matt. 5.

CAPVT IX.

De quatuor animi affectibus, quo pacto duci, gubernari, aut abijci ipsos oporteat.

GAudiū, tristitia, spes ac timor sunt naturales quidam animi affectus, qui in singulis nostrū inueniuntur. Naturale enim est ut quisque de præsenti bono gaudet, de accedente malo tristetur: futurū speret bonum, ac metuat malum. Id ergo est, quod de his affectibus ad Deo seruiendum est dicendum, quo pacto eos frænari & cautè duci conueniat. Plurimū enim mali inferre possent, si effrenes vel liberi in nobis relinquerentur, eò quòd nunquam in anima nostra vagari seu disc-

*Affectus
animi
qui.*

*Affectus
animi co-
erceri de-
bet.*

cur-

currere defināt, nūc hic, nunc ille, vereque dici possit omne nostrum malum hinc oriri, quòd hi effrenes discurrere permittantur. Nam & in viris spiritualibus non parum damni inferunt, quamtumuis leuiter in ipsis incedant. Annotandum est autem, quòd si quis omnia interiora & exteriora propter Deum operaretur, eo modo quo secundo documento dictum est, rursumque sui ipsius odio duceretur, vt secundo capite huius secundae partis dictum est, is magno moderamine hos affectus retineret. Quare hic paucioribus procedemus, adnotātes hos affectus, tūc dici debito moderamine haberi, quando nulli ipsorum motui in anima harenti assensum praebemus, nisi quem scimus Deo placere, & ex quo gratum suscipit obsequium: alioqui semper debent ablegari ab eius animo, qui securo itinere ad Deum tendere cupit, quemadmodum Boetium docuit Philosophia vltimis primi de consolatione verbis, vbi sic habet: Tu quoque si vis, Lumine

Nullis affectibus assentiendum nisi eis quos scimus Deo placere.
Boetius.

*Affectus
animi
quomodo
coerceri
possunt.*

*claro, Cernere verum, Gaudia pelle,
Pelle timorem, Spemq; fugato, Nec
dolor adsit.* Est autem intelligendum
hos affectus pellendos, cum eò non
diriguntur, vt in ipsis sit reperire di-
uinum obsequium. Vt autem facilius
possimus eos repellere, sciendum no-
bis est, in veris malis reponenda esse
quæuis gaudia, quæ ab hoc mundo
nobis ingeruntur, idque ex causa
quam postea subiiciemus. Atque hinc
consequitur, omnia quæ dolorem
adferunt, in veris bonis esse reponen-
da, cum his, tanquam salutaribus af-
flictionibus, curètur animarum no-
strarum vulnera, atque ob varia quæ
hoc ipso capite frequentius recen-
sentur. Sanè is qui hæc rectè intelle-
xerit, & adimpleuerit, facile pera-
get id quod hic habet Boetius, &
quæcunque varijs huius capituli locis
in subsequentijs ponentur. Pluri-
mum autem ad hoc subseruit positum
supra sextum documentum. Singu-
latim tamen & breuiter ad hos affe-
ctus transeuntes inchoando à gau-
dio notabimus de nullo nobis esse

gau-

De quo fit
gauden-
dum.

gaudendum, nisi de Deo & ijs quæ
Dei sunt, qualia sunt quæcunq; nos
ad ipsum dirigunt. Cuius ratio est:
nam qui in Deo, & his quæ Dei sunt,
tātam habet materiam gaudiorum,
admodum incircumspectus est, si in-
terim animum occupat, de quavis al-
lia regaudendo, cū tantò debili-
ores sint nostræ vires ad gaudendum
& amandum, quantò magis in variis
gaudia & negotia disseccantur. Debe-
remus etiam animadvertere, quòd
quantumuis nos totos Deo deda-
mus, quò ad ipsum solum non perficiamus,
quantò minus si & in alia
distrahamur? Omninò ergo vnum
horum duorum faciendum est, vt
vel quoduis aliud gaudium, statim
vt se insinuauerit, repellatur: cui rei
oportunum erit quod sexto docu-
mento scriptum est: aut vt in Deum
ordinetur, modò vanum non sit gau-
dium: ad quod seruit secundum do-
cumentum prius positum. Eos ergo
qui ita ordinant sua gaudia, D. Pau-
lus admonet dicens: *Gaudete in Do-*

Phil. 4

mino semper, iterum dico, gaudete. Ad

F 7 hoc

h: CAPVT NONVM

hoc autem cautè prospiciendum est. Indies enim innumera minimi momenti sese offerent gaudium adferentia, à quibus homo debet statim se extricare. Nec puto necessarium hic exemplum adferre. Datur enim hic canon in genere de omni gaudio quod non est in Deo, aut actu in Deum refertur. Magis tamen pensitando quicquid de his prædictum est, quò viuidius id sentiamus, notandum nobis erit quòd si abiectiōi, & vilitati ab omnibus tribuitur, vt rex quispiam præpotens diuitijs maximi æstimaret minutum aliquod frustulum argenti, sic, vt illud lucrifacere plurimum gaudij ipsi adferret, ipsius autem iactura eum maxime affligeret, & tristissimum redderet, longè maior est nostra abiectiō, si, cum semper præsentia habeamus infinita bona quæ Deus sibi ipsi, ac nobis possidet, de quib⁹ gaudere debemus, de alijs nihili rebus sese nobis offerentibus gaudeamus: qualia sūt quæcunque huius mundi sunt, potissimum cum ipsum magis quam nos ipsos

iplos amare debeamus, & ita ipsius gloriam maioris aestimare, quam nostram, etiam si sciamus quod illam magnifice partietur hæc facientibus. Eodem modo loqui possumus de eo, qui dolet ob quamcunque mundi rem quæ contingere, vel deperdi potest, nisi peccatum sit, aut peccatum inducat, ut similiter dicamus magnam esse abiectiorem de huiusmodi dolere, cum præ oculis tantam habeat gloriam veluti dictum est ob quam semper gaudere debeat. Proderit autem hoc postremum, etiam ad id quod statim de affectu doloris dicturi sumus. Itaque de tristitia aut dolore pari modo dicamus, quod nullam tristitiam aut dolorem in anima nostra moram facere sinamus, nisi quæ ob peccatum orta est. *De nullo*, inquit Bonaventura, *doleas, nisi de peccato*. Cuius ratio hæc est: nam tristitia aut est de malo præsentis, aut de amisso bono: cum ergo nullum verum malum aut amissum bonum esse possit, nisi ob peccatum, de alio nullo

Dolenda non nisi de peccato aut peccatum inducente.

*S. Bonaventura
Cur dolere non debemus nisi de peccato*

CON-

contristari debemus. Possumus præterea addere, quod de gaudio dictū est, quòd cui tantum malum adest, de quo doleat, vt est peccatum, inconsideratè admodum agit, si vires suas diuidens de alia quauis re doleat, cū non sufficiant omnes eius vires, vt de peccato tantum doleat quantum deberet. Ad hæc quòd sublimius dolorem à nobis repellamus, considerare debemus, & omni occurrente tribulatione dicere, vt quid mihi maior est mei cura, quàm Dominus Deus cupit vt mihi curæ sit, cū meus non sim, sed suus: ipse autem eius quod suum est, eorum habet, sciens quid expediat vt ipsi contingat. Hoc est quod per hæc innuere volo, quod quicquid poenale nobis contigerit, gratum nobis esse debet, tanto tempore quanto nobis durauerit, tanquam de re huic homini, qui Dei est, congruente, neque de eo amplius dolere, quàm Deus, cuius sumus, iubet vt doleamus. Si autem roget quis quantum velit Deus vt doleamus. Respondeo ipsum velle, vt tantum habe-

*Dolor quo
modo ex-
pellendus.*

habeamus dolorem quantum casus *Quantitas*
 acerbitas cogit vt sentiamus, sic ta- *dolendum*
 men vt de hoc ipso dolore tantum *fit.*
 gaudeamus, quantum durauerit, tan-
 quā de re quæ prouenit à manu Do-
 mini, vt que per hoc ipsum gaudium
 curemus abigere dolorem, se-
 cundum quòd casus exegerit, & mo-
 do quo nouimus ac putamus Deum
 velle, vt procuremus, & quia ipse
 hoc vult: vno enim modo conuenit
 liberari à labore ægritudinis, procu-
 rando videlicet ad hoc catapocia
 aut lenitiua, alio modo à molestia
 famis, nempè per cibum: alio item
 modo à fatigatione frigoris, ad
 quod necessarium est vestimen-
 tum. Rursum alio modo à mole-
 stia persecutoris, dum ob debilitatē
 nostrarum virium ac virtutis impe-
 dit nos à cultu diuino, ad quod ne-
 cessarium est, vt totos nos virtuti de-
 damus, quòd per eam vires accipia-
 mus: aut vt persecutorem fugiamus,
 dum amplius non sufficiunt vires
 nostræ, vnà cum eo quod Deus nobis
 ad hoc inspirauerit. Hæc tamen re-
 media

media vnà cum alijs omnibus, quæ etiam necessaria fuerint, procuranda nobis sunt læto moderamine: & quia Deus vult vt ea procuremus, quò talibus molestijs liberati, maiori quiete ipsi seruiamus, quanquam necesse fuit illas pati, quãdiu eas excutere nequiuimus: vtque ob ipsas gauderemus, eò quòd voluit Deus vt illas sustineremus, multas ob causas: quasdam manifestas, alias autem nobis occultas. Nescio sanè quo pacto Deus, etiam in hac vita, totum se non tradat ei, quem ita totum assumpsit pro suo. Quum autem certum sit quòd se illi tradet, beatã erit huius vita, nam cum Deus ad eò sit futurus illius, gaudebit semper de tanto suo bono & gloria, tanquam de proprijs diuitijs. O beatum populum qui nouit hanc iubilationem, neque enim vlla sunt verba quibus manifestari possit gaudium quod in corde suo sentit is, cuius anima non verbo, sed toto corde suo dicit: *O quantum possideo bonum, cum Deus qui mihi magis est ego, quam sum ipse e-*

go, adeo infinitum possidet bonum,
 quem iam video, & si imperfectè, sen-
 tior tamen, & pro me teneo, magis
 quam unquam quicquam pro meo te-
 nuì, seu possedi. Absit à nobis, ut hoc
 credamus verbis explicari posse, sed
 dumtaxat ad nostrum propositum con-
 cludamus tantum bonum debere
 nos plurimum mouere, ne alio mo-
 do nostros sentiamus dolores, nisi
 prout nunc diximus, cum nos aliud
 nihil nobis ipsis cupere debeamus
 quam maiestas illa ordinauerit, &
 modo quo disposuerit, idque ratio-
 ne & modo prædictis. expedit au-
 tem, ut diligentissimè expendamus
 singula verba, quæ nunc dicta sunt,
 eò quòd sint maximi ponderis, &
 magnam contineant perfectionem.
 Prouidus ergo esse debet Dei seruus
 ut prædictis considerationibus sta-
 tim à se ableget innumeras pœnas,
 ac tristitias, quas huius mundi mise-
 riæ ac displicentiæ obtrudent. Ad
 quod sunt admodum necessarij actus
 sexto documento explanati, statim
 obijciendo ipsum nolle, ut ubi
 dici-

dicitur, idq; toties, quoties talis tristitia aut dolor occurrerit, aut, vt rectius loquamur, voluntate quisq; occurrere debet vt ea concupiscat vnde oriuntur illi dolores, poenae, & afflictiones. Nam dum hæc concupiscuntur cessat dolor, qui primùm ideo ortus erat, quod hæc odio haberentur. Est autem æquissimum, vt ea concupiscamus, vnde nobis contingunt huiusmodi molestiæ, tum quod de manu Domini proueniant, vt dixit S. Iob, tum quod nostris peccatis ea promereamur, tum quod inde plurima nobis contingunt commoda. Itaque ex his tanquam certa consequitur regula, quod fidelis Dei seruus & amicus adeo deberet aut expellere, aut ad Deum dirigere gaudium, & tristitiam, modo quo dictum est, vt nihil aliud ipsum occupare posset præter Deum, vt quò perfectè illud expelleret, in consuetudinem venire conaretur, ad suscipiendum aliquid poenale: & quoties aliquod delectabile, seu gaudium adferens contingeret, ad producendum actû

dolo-

Iob. 1.

doloris, seu tristitię: rursus è diuerso ad gaudendum, quoties aliquid penale ei contingeret. Et sanè iustum est, vt occurrēte dolore gaudeat, & gaudio occurrente doleat, qui Deum offendens, & illum ab anima sua expellens tradidit illā diabolo. In hunc modum intelligendū est quod dici solet: Gaudium pro pena, dolorque pro gaudio sint tibi sēper. Porro solus is perfectè illud adimplebit, qui apertiùs cognouerit omnia in se, & quo ad nos nihil esse, nisi quatenus ex se, aut à nobis in Deum diriguntur. Et quanquam vniuersi hoc se scire dicant, beatus tamē est in terris, qui istud perfectè cognouerit, & in veritate senserit.

*Gaudio
dolori, &
dolori
gaudio
medendū.*

Quoad spei affectum, considerandum est, hunc non idem esse cū virtute quæ spes appellatur. Siquidem ea quæ virtus est non omnibus contingit, eam verò quam dicimus animi affectum habent omnes: adeo vt naturalis sit, tam Christianis quàm ethnicis, in tantum vt quemadmodū his & illis naturale esse videmus

*Spei dicitur
crimen.*

gaus

gaudere, ac metuere, ita ethnicum
 varia sperare videam⁹, sicut & Chri-
 stianum. De hac igitur spe quæ non
 virtus est, sed affectus omnibus con-
 tingens, id annotemus, quòd etsi in-
 clinatissimus, vt plurima frequen-
 ter speremus, nihil tamen quod spe-
 ramus in corde nostro residere de-
 bet præter Deum, & ea per quæ ma-
 gis putamus, nos Deo appropinqua-
 re, vt Deo seruiamus: quicquide-
 nim reliquum est, pro nihilo reputa-
 re debemus, veluti nunc dictum est.
 Quod si spem cuiuspiam rei videa-
 mus, magis figi in corde nostro, quã
 beatitudinẽ aut virtutes, quas à Deo
 speramus, statim hanc expelli oportet,
 cum apertè id contra debitum fi-
 at ordinẽ. Pari modo de timore sen-
 tiendũ est, quòd omnis ille sit relin-
 quendus qui de Deo nõ est. Cuius ra-
 tionem assignat regius Prophetã di-
 cens: *Domine illuminatio mea & sa-
 lus mea, quem timebo?* & post longa
 tempora ipse Dei filius: *Nolite time-
 re eos qui occidunt corpus: timeate au-
 tem eum qui potest animam & cor-*

*Nihil spe-
 randum
 præter
 Deum.*

*Timor o-
 mnis abij-
 ciendus
 qui ex
 Deo non
 est.*

Psal. 26.

Mat. 10.

Luc. 12.

pus

perdere in gehennam: ita dico vobis, hunc timete. Plurimum, inquit, metuere debetis Deum offendere, aut ad iram prouocare: non potest autem magis ad iram prouocari vel offendi, quam si peccato vestro de-
 is ipsi occasionem, vt corpus vnâ cum anima mittat in gehennam. Atque hinc est quod ait. *Heu vindi-*

Esa. 1.

cabor de inimicis meis. Iustissimum ergo est, vt hic Deus magnus ita timore filiali timeatur. Siquidem magis optandum nobis esset, vt nobis eruerentur oculi, quam aliquid committeret quod tãto patri ac Domino displiceret. Imò & alio quouis timore debet solus ille timeri, cum solus ille possit, vitam & mortem æternam inferre. Cætera omnia non est quod timeamus. Nam etsi in nos irruant, quæcunque mundi sunt calamitates, si eas non metuimus, nullo malo nos possunt afficere, quod verè malum dici possit. Quin potius si audacter illis occurrimus, gratoque animo illa recipimus, eò quod Deus ac redemptor noster cupit,

Solut
Deus timendus

cupit, vt illas toleremus, in memo-
riam eorum quæ ipse pro nobis su-
stinuit, augebunt in nobis dignitatē
gloriamque perpetuam. Itaque in
hoc præparati vt nihili reputemus,
aut potius vt in prætiosum ornamē-
tum æstimemus, quicquid molestiæ
in mundo est, si timor quispiam in
nobis irrepserit, statim voluntate
occurramus, ad ipsum repellēdum,
ne locum occupet, in quo Dei timor
reuerērialis, nobis necessarius, sem-
per locari debet. Ad hæc quoque o-
peræpretium est, vti sexto supra po-
sito documento. Profectò qui has a-
nimæ passiones ita rexerit, ac coer-
cuerit, sine passione viuet, illa pa-

Matth. 5.

ce abundans quæ pacificos,
appellari facit Dei
filios.

TER